

TÜRK TOPLUMUNUN KADINA YÖNELİK ŞİDDETE İLİŞKİN TUTUMU

Pelin ZİVDİR

Öğr.Gör.,Tarsus Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, pelinzivdir@tarsus.edu.tr,
Mersin/Türkiye, 0000-0002-3232-6991

Yasemin ATEŞEYAN

Öğr.Gör.Dr., Mersin Üniversitesi, Üniversite Hastanesi, ygslmrn@hotmail.com, Mersin/Türkiye,
0000-0001-6866-2287

Neslihan ÖZCANARSLAN

Dr., Sağlık Bakanlığı Mersin Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, coskunneslihan@yahoo.com,
Mersin/Türkiye, 0000- 0002- 3613- 6319

Öz

Bu araştırmanın amacı, kadınların ve erkeklerin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumunu belirlemektir. Kesitsel tipteki bu araştırma, 19-60 yaş arasındaki okuma-yazma bilen, akıllı telefon kullanan, görme engeli olmayan ve çalışmayı kabul eden 454 kişinin katılımıyla Mayıs-Eylül 2021 tarihinde gerçekleştirildi. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan Tanımlayıcı Özellikler Bilgi Formu ve Gömbül (1998) tarafından hazırlanan Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum Ölçeği kullanılarak toplandı. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 25.0 istatistik paket programında analiz edildi. Araştırmaya katılanların %37.4'ü 18-25 yaş aralığında, %78'i kadın, %51.8'i lisans mezunu, %53.1'i bekar, %58.6'sı çalışıyor olduğu belirlendi. Araştırmada görücü usulü yapılan evliliği daha uygun görenlerin, öfke ile kişinin istemeden şiddet uygulayabileceğini düşünenlerin, şiddeti kısmen terbiye etme aracı ve kabul ettirme aracı olarak görenlerin ölçek toplam puan ortalaması anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Katılımcıların kadına yönelik şiddet tutumları, ortalamanın altında bulunmuştur. Fakat çalışma sonuçlarında gelenekselci bakış açısının olduğu gözlenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kadına Yönelik Şiddet, Şiddete İlişkin Tutum, Toplum, Hemşirelik

TURKISH SOCIETY'S ATTITUDE TO VIOLENCE AGAINST WOMEN

Abstract

The aim of this research is to determine the attitudes of women and men towards violence against women. This cross-sectional study was carried out on May-September 2021 with the participation of 454 people aged between 19-60 who could read and write, use a smart phone, had no visual impairment and agreed to participate in the study. The data were collected using the Descriptive Characteristics Information Form prepared by the researchers and the Attitude Scale towards Violence Against Women prepared by Gömbül (1998). The data obtained in the research were analyzed in the SPSS 25.0 statistical package program. It was determined that 37.4% of the participants were between the ages of 18-25, 78% were women, 51.8% were undergraduates, 53.1% were single, and 58.6% were working. In the study, the total score average of the scale was found to be significantly higher for those who consider arranged marriage more appropriate, those who think that one can commit violence unintentionally out of anger, and those who see violence as partly a means of discipline and acceptance ($p<0.05$). The participants' attitudes towards violence against women were below the average. However, it is observed that there is a traditionalist point of view in the results of the study.

Keywords: Violence Against Women, Attitude Towards Violence, Society, Nursing

1. GİRİŞ

Günümüzde kadına yönelik şiddet; kültürel, toplumsal, dini ve coğrafi sınırları kapsayan küresel bir sorundur. Şiddet denilince akla ilk olarak fiziksel şiddet gelse de cinsel, ekonomik, duygusal ve sözel yollarla uygulanan birçok şiddet türü günlük hayatta karşımıza çıkmaktadır. Şiddet; faili tarafından, bir başkasına zarar vermek amacıyla bilinçli olarak işlenen, bedensel ve ruhsal bütünlüğü tehdit eden, mağdurun yıkıcı bir korku yaşamasına yol açan bir eylemdir (1).

Kadına şiddet, toplumdaki cinsiyet eşitsizliğinin bir oluşumudur ve temel insan haklarını ihlal eden ciddi bir sorundur. Şiddet kadının fiziksel olarak yaralanmasına, akıl sağlığı sorunlarına, olumsuz sağlık davranışlarına, kronik hastalıklara, üreme sağlığı sorunlarına ve ölüme neden olabilmektedir (2). 2015 yılında, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KGSM) bünyesinde Türkiye genelinde yapılan araştırmanın verilerine göre, kadınların yaşamın herhangi bir döneminde fiziksel şiddete uğrama oranı %35.5, cinsel şiddete uğrama oranı %12.0, fiziksel ve /veya cinsel şiddete uğrama oranı ise %37.5 olarak belirlenmiştir. Kadınların son 12 ay içerisinde maruz kalma durumları ise fiziksel şiddete %8.2, cinsel şiddete %5.3, fiziksel ve /veya cinsel şiddete %11.0 olarak ifade edilmiştir. Aynı çalışmada kadınların duygusal şiddet/istismar durumuna yaşamının herhangi bir döneminde %43.9, son 12 ay içerisinde %25.7 oranlarında maruz kaldıkları belirlenmiştir (3). Ekonomik şiddet/istismara yaşamının herhangi bir döneminde maruz kalan kadın oranı %30, son 12 ayda %14.6"dır. Kadına yönelik şiddet psikolojik, ekonomik, fiziksel ve cinsel şiddet ile istismarı içermektedir. Bu şiddet türleri kadın sağlığını olumsuz etkilemektedir ve kadınlarda uzun süreli fiziksel, mental ve duygusal sağlık sorunlarına neden olmaktadır (4).

Ciddi bir toplumsal sorun olan kadına yönelik şiddet, sağlık ve insan hakları ihlali olarak tanımlanmakta ve varlığını tüm dünyada sürdürmektedir (5). Kadına yönelik şiddet birey ve toplum için sağlık ve sosyal açıdan sorunlar oluşturabilmektedir (6). Az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde kadının edilgen olarak konumlandırılmasından dolayı şiddet olaylarının sıklıkla yaşandığı görülmektedir. Birçok toplumda kadına yönelik şiddeti haklı ve normal gören, bu sebeple şiddetin cezasız kalmasını sağlayan normlar, inançlar ve toplumsal olgular vardır (7). Kadına yönelik şiddet davranışlarında toplumsal yapının ve kültürün etkileri, şiddetin bireyler tarafından tanımlanmasından meşrulaştırılmasına, bireysel baş etme süreçlerinden toplumsal alanda kadın hakları hareketinin niteliğine kadar birçok noktada gözlenebilir (8). Kadına yönelik şiddet, incelendiğinde önemli bir halk sağlığı sorununu oluşturmaktadır (9). Toplumun şiddetten arınmasında, şiddetten korunmada, şiddeti önleme, azaltma ve erken müdahalede bireylerin algı ve tutumu hakkında bilgi sahibi olmak büyük öneme sahiptir. Bu çalışma kadınların ve erkeklerin, kadına yönelik psikolojik, fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik şiddet ve bu şiddete ilişkin mitleri içeren tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

2. GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırma kesitsel tıptedir. Araştırmanın evrenini, 19-60 yaş arasındaki okuma-yazma bilen, akıllı telefon kullanan, görme engeli olmayan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 46.505.562 (TUİK,2020) kadın ve erkek oluşturmaktadır (10). Araştırmanın örneklemini, büyüklüğü 19-60 yaş arası, belirlenen istatistiksel kurallar çerçevesinde, % 95 güvenirlilik sınırları içinde %5'lik bir hata payı dikkate alınarak en az 384,15 $\approx$ 384 olarak belirlenmiş (11) olup çalışmaya katılmayı onaylayan 454 birey örneklemini oluşturmuştur.

$$n = \frac{\frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \cdot \frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2}}$$

Veriler Mayıs-Eylül 2021 tarihleri arasında, araştırmacılar tarafından hazırlanan "Tanımlayıcı Özellikler Bilgi Formu" ve Gömbül (1998) tarafından geliştirilen "Kadına Yönelik

Şiddete İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılarak toplandı. Anket/ölçek formları Google Drive üzerinden hazırlanarak, örnekleme dahil edilme kriterlerini taşıyan kişilere sosyal medya (whatsapp, instagram, facebook vb.) ve e-mail aracılığı ile iletildi. Anket sorularına cevap verme süresi ortalama 5-10 dk’dır.

Tanımlayıcı Özellikler Bilgi Formu; katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini (15 madde) ve evlilik ve şiddete ilişkin düşüncelerini (9 madde) içeren toplam 24 soruluk bir formdur.

Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum Ölçeği; Gömbül tarafından 1998’de geliştirilen kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ölçeği, beşli likert tipinde olup 4 alt boyuttan (duygusal, psikolojik ve cinsel şiddet, meşrulaştırıcı mitler, neden açıklayıcı mitler ve ekonomik şiddet) ve 19 sorudan oluşmaktadır. Katılımcıların gruptan aldıkları puanların yüksek olması şiddete ilişkin tutumlarda geleneksellikte artma, düşük olması ise azalmayı yansıtmaktadır. Ölçeğin geçerlilik düzeyinin Cronbach alfası 0.83’tür (12). Bu çalışmada Cronbach alfa 0.853 bulundu.

Veriler SPSS 25.0 paket programında değerlendirilip; istatistiksel analizde frekans testi, parametrik dağılan verilerde bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA testi, parametrik olmayanlarda kruskal-wallis testi, Mann Whitney U testi yapıldı. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum Ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalaması arasında korelasyon analizi yapıldı.

Araştırma için Tarsus Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan etik kurul (26.05.2022 tarih ve 2021/20 sayılı yazı) onayı alındı. Online anket formuna “Aydınlatılmış Onam” formu eklenerek katılımcılardan izin alındı.

3. BULGULAR

Çalışmaya katılanların %37.4’ü 18-25 yaş aralığında, %78’i kadın, %51.8’i lisans mezunu, %53.1’i bekar, %58.6’sı çalışıyor, %54.8’inin annesi ilköğretim mezunu, %49.1’inin babası ilköğretim mezunu olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1) ($p<0.05$).

Çalışmaya katılanların sosyo-demografik özellikleri ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları karşılaştırıldığında; 56 yaş ve üstü olanların, erkeklerin, eğitim durumu okuryazar olanların, annesi okuryazar olmayanların ve babası ön lisans mezunu olanların **ekonomik şiddet**; 56 yaş ve üstü olanların, erkeklerin, eğitim durumu okuryazar olanların ve 11-15 yıl arası evli olanların **duygusal, psikolojik, cinsel şiddet**; 56 yaş ve üstü olanların, erkeklerin, ilköğretim mezunlarının, annesi okuryazar olmayanların ve 16 yıl ve daha uzun süredir evli olanların **meşrulaştırıcı mitler**; 56 yaş ve üstü olanların ve erkeklerin **neden açıklayıcı mitler**; 56 yaş ve üstü olanların, erkeklerin, eğitim durumu okuryazar olanların, annesi ve babası okuryazar olmayanların ve 16 yıl ve daha uzun süredir evli olanların **ölçek toplam** puan ortalaması anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (Tablo 1) ($p<0.05$).

Tablo 1. Sosyo-demografik özellikleri ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması ($p<0.05$)

Sosyo-Demografik Özellikler		n (%)	Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum Ölçeği Toplam ve Alt Boyutları (X±SD)				
			Ekonomik Şiddet	Duygusal, Psikolojik, Cinsel Şiddet	Meşrulaştırıcı Mitler	Neden Açıklayıcı Mitler	Toplam
Yaş	18-25	170(37.4)	11.2±4.2	11.4±4.9	3.7±1.4	5.3±2.0	31.8±8.8
	26-35	148 (32.6)	9.9±3.9	9.5±3.4	3.7±1.2	4.8±1.8	28.0±8.1
	36-45	88 (19.4)	10.6±3.6	11.3±5.1	4.2±1.7	4.9±1.6	31.1±9.0
	46-55	29 (6.4)	11.2±4.0	10.3±3.0	4.2±2.1	5.1±2.1	30.8±8.7
	56 yaş ve üstü	19 (4.2)	11.9±4.3	12.6±2.9	5.3±3.0	6.5±2.1	36.5±9.6
İstatistiksel Analiz			F=2.587, p=0.036	F=5.390, p=0.000	Kw=13.456, p=0.009	F=4.191, p=0.002	F=6.254, p=0.000

Cinsiyet	Kadın	354 (78.0)	9.8±3.3	9.8±4.0	3.6±1.2	4.9±1.7	28.2±7.4
	Erkek	100 (22.0)	13.9±4.6	13.8±4.5	4.9±2.2	6.0±2.1	38.8±8.7
İstatistiksel Analiz			T=8.257, p=0.000	T=8.464, p=0.000	U=10809.5, p=0.000	T=5.275, p=0.000	T=11.965, p=0.000
Eğitim durumu	Okuryazar	3 (0.7)	15.0±7.0	15.3±7.5	5.0±1.7	5.0±3.4	40.3±15.5
	İlköğretim	13 (2.9)	11.2±3.8	10.5±3.2	5.2±2.2	5.1±1.8	32.1±8.3
	Lise	44 (9.7)	12.8±4.2	12.4±4.8	4.3±1.8	5.7±2.0	35.3±8.7
	Önlisans	108 (23.8)	11.6±4.2	11.5±4.7	3.7±1.3	5.1±1.8	32.0±8.7
	Lisans	235 (51.8)	10.1±3.9	10.4±4.4	3.8±1.6	5.0±1.9	29.5±8.9
	Lisansüstü	51 (11.2)	9.0±2.6	8.9±2.5	3.9±1.6	5.3±1.9	27.2±6.5
İstatistiksel Analiz			F=7.402, p=0.000	F=4.591, p=0.000	Kw=11.710, p=0.039	F=1.038, p=0.395	F=6.255, p=0.000
Medeni Durum	Evli	213(46.9)	10.4±3.9	10.4±4.2	4.0±1.7	5.1±1.9	30.0±8.9
	Bekar	241(53.1)	10.9±4.1	11.0±4.6	3.8±1.5	5.1±1.9	31.1±8.9
İstatistiksel Analiz			T=1.318, p=0.188	T=1.541, p=0.124	U=24373.0, p=0.281	T=0.453, p=0.651	T=1.299, p=0.195
Çalışma Durum	Çalışıyor	266(58.6)	10.4±3.8	10.7±4.8	4.0±1.6	5.1±1.8	30.3±8.9
	Çalışmıyor	188 (41.4)	11.0±4.3	10.7±3.8	3.8±1.6	5.2±2.0	30.9±8.8
İstatistiksel Analiz			T=1.601, p=0.110	T=0.56, p=0.955	U=24181.5, p=0.488	T=0.523, p=0.601	T=0.659, p=0.510
Anne Eğitim	Okuryazar	58 (12.8)	12.3±4.2	11.3±3.6	4.6±1.9	5.6±1.8	33.9±8.5
	Değil						
	Okuryazar	52 (11.5)	10.2±3.6	11.9±5.7	4.0±1.6	5.0±2.0	31.2±9.2
	İlköğretim	249 (54.8)	10.9±4.1	10.7±4.2	3.8±1.4	5.0±1.9	30.7±8.8
	Lise	71 (15.6)	9.4±3.5	9.9±4.6	3.7±1.8	5.2±1.9	28.3±9.0
	Önlisans	8 (1.8)	9.0±2.2	9.6±3.2	3.1±0.3	5.6±2.1	27.3±6.8
	Lisans	16 (3.5)	8.6±2.1	9.5±3.2	3.4±1.0	4.0±1.4	25.6±6.6
İstatistiksel Analiz			F=5.025, p=0.000	F=1.722, p=0.128	Kw=16.492, p=0.006	F=2.027, p=0.074	F=3.906, p=0.002
Baba Eğitim	Okuryazar	20 (4.4)	11.5±4.4	11.0±3.0	4.9±2.7	5.5±2.1	33.±09.8
	Değil						
	Okuryazar	39 (8.6)	10.3±4.0	11.0±4.1	4.0±1.5	5.0±1.9	30.4±8.8
	İlköğretim	223 (49.1)	11.1±4.1	11.1±4.5	3.9±1.5	5.2±1.9	31.5±8.4
	Lise	117 (25.8)	10.3±4.1	10.3±4.4	3.8±1.4	5.0±1.8	29.4±9.5
	Önlisans	17 (3.7)	11.8±3.8	10.1±3.3	4.2±2.9	5.9±2.0	32.1±9.8
	Lisans	38 (8.4)	8.7±2.2	9.8±5.0	3.5±1.1	4.6±1.8	26.8±7.5
İstatistiksel Analiz			F=3.009, p=0.011	F=0.967, p=0.438	Kw=7.134, p=0.211	F=1.498, p=0.189	F=2.654, p=0.022
Evli Olunan Süre	Evli değil	237 (52.2)	10.8±4.1	11.0±4.6	3.8±1.4	5.1±1.9	30.9±8.8
	0-5 yıl	59 (13.0)	9.5±4.0	9.2±3.5	3.6±1.3	4.8±2.1	27.3±8.8
	6-10 yıl	48 (10.6)	10.6±4.0	9.8±3.7	3.7±1.2	5.1±1.7	29.3±8.3
	11-15 yıl	37 (8.1)	10.3±3.6	11.4±5.8	4.1±1.6	5.0±1.6	31.1±8.9
	16 yıl ve üstü	73 (16.1)	11.3±4.0	11.3±3.7	4.5±2.2	5.3±2.0	32.5±9.1
İstatistiksel Analiz			F=1.771, p=0.134	F=0.3145, p=0.014	Kw=13.057, p=0.011	F=0.513, p=0.726	F=3.266, p=0.012

Çalışmaya katılanların %74'ü evliliğin saygı, sevgi ve güven için yapılabileceğini, %60.8'i aşk evliliğinin yapılması gerektiğini, %64.8'i kadına yönelik şiddetin asla düşünülmemesi gerektiğini, %95.8'i şiddetin terbiye etme aracı olmadığını, %91.4'ü şiddetin kabul ettirme aracı olmadığını, %65.2'si şiddet görmediğini ve %53.5'i aile içinde kadına yönelik şiddete şahit olmadığını belirtmiştir (Tablo 2) (p<0.05).

Çalışmaya katılanların şiddete ilişkin tanıtıcı özellikleri ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları karşılaştırıldığında; evliliği düzenli yaşam olarak görenlerin, görücü usulü yapılan evliliği daha uygun görenlerin, öfke ile kişinin istemeden şiddet

uygulayabileceğini düşünenlerin, şiddeti kısmen terbiye etme aracı olarak görenlerin ve şiddet görmeyenlerin **ekonomik şiddet**; öfke ile kişinin istemeden şiddet uygulayabileceğini düşünenlerin, şiddeti kısmen kabul ettirme aracı olarak görenlerin, çevresinden şiddet görenlerin ve aile içinde kadına yönelik şiddete şahit olmayanların **duygusal, psikolojik, cinsel şiddet**; evliliği düzenli yaşam olarak görenlerin, anne ve baba önerisi ile yapılan evliliğin daha uygun olduğunu düşünenler, kadının bazı durumlarda şiddeti hak edebileceğini düşünenlerin ve şiddeti kısmen terbiye etme aracı olarak görenlerin **meşrulaştırıcı mitler**; evliliği düzenli yaşam olarak görenlerin **neden açıklayıcı mitler**; evliliği düzenli yaşam olarak görenlerin, görücü usulü yapılan evliliği daha uygun görenlerin, öfke ile kişinin istemeden şiddet uygulayabileceğini düşünenlerin, şiddeti kısmen terbiye etme aracı olarak görenlerin, şiddeti kısmen kabul ettirme aracı olarak görenlerin, şiddet görmeyenlerin ve aile içinde kadına yönelik şiddete şahit olmayanların ölçek toplam puan ortalaması anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır (Tablo 2) ($p<0.05$).

Tablo 2. Şiddete İlişkin Tanıtıcı Özellikleri İle Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum Ölçeği Toplam Ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması ($p<0.05$)

Şiddete Özellikler	İlişkin	Tanıtıcı	n (%)	Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum Ölçeği			Toplam ve Alt	
				Boyutları (X±SD)				
				Ekonomik Şiddet	Duygusal, Psikolojik, Cinsel Şiddet	Meşrulaştırı cı Mitler	Neden Açıklayıcı Mitler	Toplam
Evlenme Nedenine İlişkin Görüş	Manevi Güç	25(5.5)	10.5±5.3	10.9±5.2	3.8±1.4	4.9±2.4	30.2±10.2	
	ÇocukSahibi Olmak	11(2.4)	11.3±5.1	10.8±1.5	4.2±2.0	4.1±1.8	30.6±8.7	
	Düzenli Yaşam	65(14.3)	12.3±4.0	12.1±5.0	4.9±2.5	6.1±2.3	35.4±9.9	
	Yalnızlığın Önlenmesi	17(3.7)	10.5±3.0	11.3±5.2	4.0±1.7	5.7±1.7	31.5±7.1	
	Sevgi, Saygı, Güven	336(74)	10.4±3.9	10.4±4.2	3.7±1.3	4.9±1.7	29.6±8.4	
İstatistiksel Analiz			F=3.092, p=0.016	F=1.969, p=0.098	Kw=17.724, p=0.001	F=6.262, p=0.000	F=6.187, p=0.000	
Evlilik Türü	Görücü Usulü	26(5.7)	14.6±4.8	10.8±3.8	5.1±2.4	5.7±1.9	36.3±10.4	
	Aşk Evliliği	276(60.8)	10.3±4.0	10.3±4.3	3.6±1.3	4.9±1.8	29.3±8.5	
	Anne ve Baba Önerisi	10(2.2)	10.8±3.0	11.6±4.6	5.3±2.3	5.2±1.8	32.99.8±	
	Mantık Evliliği	142(31.3)	10.8±3.7	11.4±4.6	4.1±1.7	5.3±1.9	31.7±8.7	
İstatistiksel Analiz			F=9.455, p=0.000	F=1.818, p=0.143	Kw=23.484, p=0.000	F=2.216, p=0.086	F=6.572, p=0.000	
Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Görüş	Asla Düşünülemez	294(64.8)	10.3±3.9	10.7±4.6	3.7±1.3	5.0±1.9	29.8±8.5	
	Bazı Durumlarda Hak Edebilir	2 (0.4)	13.0±5.6	13.0±1.4	7.0±1.4	5.5±2.1	38.5±7.7	
	Öfke ile Kişi İstemedен Uygulayabilir	13(2.9)	16.1±4.0	14.4±3.8	6.6±2.2	6.3±1.7	43.6±8.3	
	Acizliktir	45(31.9)	11.0±4.0	10.5±3.9	3.9±1.8	5.1±1.8	30.7±8.8	
İstatistiksel Analiz			F=9.766, p=0.000	F=3.353, p=0.019	Kw=31.889, p=0.000	F=1.915, p=0.126	F=11.055, p=0.000	
Şiddet Terbiye	Evet	9 (2.0)	12.1±5.5	10.8±3.8	4.6±2.5	5.7±2.0	33.4±13.0	
	Hayır	435(95.8)	10.6±3.9	12.9±3.9	3.9±1.5	5.1±1.9	30.3±8.7	
Etme Aracı Mıdır?	Kısmen	10(2.2)	14.1±4.5	10.7±4.4	5.3±1.8	5.8±1.5	38.1±8.7	
İstatistiksel Analiz			F=4.186, p=0.016	F=1.182, p=0.308	Kw=9.966, p=0.007	F=1.067, p=0.345	F=4.200, p=0.016	
Şiddet Kabul Evet		17 (3.7)	10.2±4.4	8.5±3.0	4.3±2.4	4.7±2.0	27.8±11.0	

Ettirme Aracı	Hayır	415(91.4)	10.6±4.0	10.7±4.4	3.8±1.4	5.1±1.9	30.4±8.6
Mıdır?	Kısmen	22(4.8)	12.2±4.4	12.7±5.2	4.6±2.9	5.5±2.1	35.2±10.7
İstatistiksel Analiz			F=1.778, p=0.170	F=4.354, p=0.013	Kw=2.377, p=0.305	F=0.910, p=0.403	F=3.879, p=0.021
Şiddet Görme Durumu	Şiddet Görmedim	296 (65.2)	11.1±4.3	11.1±4.4	4.0±1.6	5.2±1.9	31.6±9.3
	Aileden Gördüm	146 (32.2)	9.9±3.3	9.8±4.0	3.8±1.5	4.9±1.8	28.5±7.9
	Çevreden Gördüm	11(2.4)	9.4±3.4	12.0±6.4	4.0±1.7	5.1±1.6	30.8±6.5
İstatistiksel Analiz			F=5.144, p=0.006	F=4.896, p=0.008	Kw=0.789, p=0.674	F=1.508, p=0.223	F=5.840, p=0.003
Ailede Kadına Yönelik Şiddete Şahit Olma Durumu	Evet	147(32.4)	10.4±3.7	10.4±4.3	4.0±1.7	5.0±1.8	30.0±8.2
	Hayır	243(53.5)	11.0±4.2	11.3±4.6	3.8±1.4	5.3±2.0	31.5±9.2
	Kısmen	64 (14.1)	9.9±3.8	9.2±3.4	4.0±1.8	4.9±1.7	28.2±8.8
İstatistiksel Analiz			F=2.493, p=0.084	F=5.817, p=0.003	Kw=1.643, p=0.440	F=1.782, p=0.169	F=4.192, p=0.016
Ölçekten Alınan Min-Max			7-27	6-30	3-15	3-12	19-60
Ölçek Ortalama			10.7	10.7	3.9	5.1	30.5

Çalışmada kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ölçeği **ekonomik şiddet alt boyutu** ile duygusal, psikolojik, cinsel şiddet ve neden açıklayıcı mitler alt boyutu arasında zayıf, meşrulaştırıcı mitler alt boyutu arasında orta ve ölçek toplam puan ortalaması arasında çok yüksek düzeyde; **duygusal, psikolojik, cinsel şiddet alt boyutu** ile meşrulaştırıcı mitler alt boyutu arasında zayıf, neden açıklayıcı mitler alt boyutu arasında çok zayıf ve ölçek toplam puan ortalaması arasında yüksek düzeyde; **meşrulaştırıcı mitler alt boyutu** ile neden açıklayıcı mitler alt boyutu arasında orta ve ölçek toplam puan ortalaması arasında yüksek düzeyde; **neden açıklayıcı mitler** alt boyutu ile ölçek toplam puan ortalaması arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır (Tablo 3) ($p<0.001$).

Tablo 3. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutum Ölçeği Toplam Ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Korelasyonu ($p<0.001$)

	Duygusal, Psikolojik, Cinsel Şiddet	Meşrulaştırıcı Mitler	Neden Açıklayıcı Mitler	Toplam
Ekonomik Şiddet	$r=0.372$, p=0.000	$r=0.527$, p=0.000	$r=0.377$, p=0.000	$r=0.818$, p=0.000
Duygusal, Psikolojik, Cinsel Şiddet	-	$r=0.397$, p=0.000	$r=0.202$, p=0.000	$r=0.765$, p=0.000
Meşrulaştırıcı Mitler		-	$r=0.466$, p=0.000	$r=0.667$, p=0.000
Neden Açıklayıcı Mitler			-	$r=0.574$, p=0.000

4. TARTIŞMA

Kadınlar çoğu zaman, şiddetin yaratmış olduğu fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik ve sosyal anlamda olumsuz sonuçları ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Kadına şiddete yönelik tutumların anlaşılması, etkili önleme ve bu sorunun giderilmesi için hayati öneme sahiptir. Bu çalışmada; kadına yönelik şiddet ekonomik, duygusal, psikolojik, cinsel, meşrulaştırıcı mitler ve

neden açıklayıcı mitler yönünden incelenmiştir. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin şiddete yönelik düşünceleri ile ilişkisi çalışma kapsamına alınmıştır.

Çalışmada öfke ile kişinin istemeden şiddet uygulayabileceğini düşünenlerin **ekonomik şiddet, duygusal, psikolojik ve cinsel şiddet, meşrulaştırıcı mitler ve ölçek toplam** puan ortalaması; şiddeti kısmen kabul ettirme aracı olarak görenlerin **duygusal, psikolojik ve cinsel şiddet ve ölçek toplam** puan ortalaması; şiddeti kısmen terbiye etme aracı olarak görenlerin **ekonomik şiddet, meşrulaştırıcı mitler ve ölçek toplam** puan ortalaması; ailesinden şiddet görenlerin **ekonomik şiddet**, çevresinden şiddet görenlerin **duygusal, psikolojik ve cinsel şiddet ve ölçek toplam** puan ortalaması; aile içinde kadına yönelik şiddete şahit olmayanların **duygusal, psikolojik ve cinsel şiddet ve ölçek toplam** puan ortalaması anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında bireylerin şiddeti geçerli nedenlere bağlamaya çalışarak normalleştirerek öfke sonucu oluşturulabileceği kanısı belirlenmiştir.

Kadınlara yönelik şiddette, geleneksel değerlerin algılanma durumu incelendiğinde konu ile ilgili yapılan araştırma sonuçlarında farklılık gözlenmektedir. Baygal (2016) araştırmasında birçok ülkede kadınların, erkeklerin kadınları *'dayakla terbiye etmek'* hakkının doğal olduğunu ifade ettiklerini ve bu görüşün geleneksel yapıdaki toplumlarda benzer olduğu belirtilmektedir (13). Altınay ve Arat (2007)'ın Türkiye'de bütün illeri kapsayan kadına yönelik şiddete yönelik çalışmalarında katılan kadınların çoğunluğunun *'haklı görülebilecek dayak yoktur'* ifadesini verdikleri aktarılmaktadır (14). Candan (2021)'nın evli ve bekar kadınlar üzerinde yaptığı çalışmada da benzer cevaplar alındığı görülmüştür (15). Sönmez (2021)'in yaptığı çalışmada kadına yönelik şiddeti normal görenlerin çoğunluğu oluşturdukları belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmada ise çalışmaya katılanların %74'ü evliliğin saygı, sevgi ve güven için yapılabileceğini, %64.8'i kadına yönelik şiddetin asla düşünülmemesi gerektiğini, %95.8'i şiddetin terbiye etme aracı olmadığını belirtmiştir (16).

Çalışmada kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ölçeği ekonomik şiddet alt boyutu ile ölçek toplam puan ortalaması arasında çok yüksek; duygusal, psikolojik, cinsel şiddet ve meşrulaştırıcı mitler alt boyutu ile ölçek toplam puan ortalaması arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Bu durum geleneksel bakışın hakimiyetine paralel olarak ekonomik şiddet ve meşrulaştırıcı mitler alt boyutunun anlamlı çıkmasının sebebi olarak düşünülmektedir.

Genç ve ark. (2019), 210 evli erkeğe anket uygulayarak kadına yönelik aile içi şiddete olan bakış açılarını öğrenmek istedikleri çalışmada eğitim seviyesi ile ekonomik şiddet arasında doğrusal bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kadınların meslekleri ve eğitim düzeylerine göre tutumlarının bağlantılı olduğu ilişkilendirilebilir (17). Candan (2021) araştırmasında şiddete yönelik tutumun eğitim düzeyi düştükçe aynı düzeyde düştüğü; yükseldikçe tutumlarının aynı şekilde yükselmiş olduğunu belirtmiştir (15). Araştırmada, şiddete yönelik tutuma bakıldığında özellikle eğitim ve çalışma durumunun çok etkili olduğu görülmektedir. Akkuş ve Yıldırım (2018)'in çalışmasında ise kadınların gördükleri fiziksel şiddetin eşlerinin ya da partnerlerinin eğitim düzeyleri ile anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (18). Dağlar ve ark. (2017)'in öğrenciler ile yapmış olduğu çalışmalarında, eğitim seviyesinin yanında bireylerin yaşamlarını uzun süre geçirdikleri yerin çalışma sonucunu etkilediği; ailenin eğitim seviyesi yükseldikçe geleneksellikten uzaklaşıldığını, köyde yaşama durumunda ise gelenekselliğe yaklaşıldığını bildirmişlerdir (19). Kişilerde eğitim seviyesinin artışıyla kadına yönelik şiddete bakış olumsuz olarak değerlendirildiği kanısına varmışlardır. Yapılan bu çalışmada ise 56 yaş ve üstü olanların ve erkeklerin ölçek toplam ve alt boyut puan ortalamaları; okuryazar olanların ekonomik şiddet, duygusal, psikolojik ve cinsel şiddet ve ölçek toplam puan ortalaması; ilköğretim mezunlarının meşrulaştırıcı mitler puan ortalaması anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Ayrıca 11-15 yıl arası evli olanların duygusal, psikolojik ve cinsel şiddet; 16 yıl ve daha uzun süredir evli olanların ise meşrulaştırıcı mitler ve ölçek toplam puan ortalaması anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Tel ve ark. (2019)'nın evli kadınlarla yapmış oldukları çalışmada kadınların %30.5'inin eşinden şiddet gördüğünü, şiddet gören kadınların %49.3'ünün ise herhangi bir neden olmaksızın şiddet yaşadığı belirtilmiştir (20). Yapılan bu çalışmada katılanların %64.8'i kadına yönelik şiddetin asla düşünülmemesi gerektiğini, %65.2'si şiddet görmediğini ve %53.5'i aile içinde kadına yönelik şiddete şahit olmadığını belirtmiştir. İki çalışma sonuçları birbiri arasında farklılık göstermektedir.

Çalışmada evliliği düzenli yaşam olarak görenlerin, görücü usulü yapılan evliliği daha uygun görenlerin ekonomik şiddet, meşrulaştırıcı mitler ve ölçek toplam puan ortalaması anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır. Çalışkan ve Çevik (2018)'in yaptığı çalışmada, kendi rızası alınarak evlenen kadınların rızası alınmadan evlenenlere oranla daha az ekonomik şiddete maruz kaldıkları; akraba evliliği yapanların ekonomik şiddet görme durumlarının anlamlı şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada ekonomik şiddetin gerekçesi olarak sadece aile kaynaklı nedenler istatistiksel olarak anlamlı olduğu, görücü usulü evlendirilmelerin olması fiziksel şiddeti arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır (21). Çalışmamızın sonuçlarını destekler nitelikte benzerlik göstermektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda katılanların kadına yönelik şiddete ilişkin tutumu ölçek toplam ve alt boyut puan ortalamaları ortalamanın altında bulunmuştur.

Fakat görücü usulü yapılan evliliği daha uygun görenlerin, öfke ile kişinin istemeden şiddet uygulayabileceğini düşünenlerin, şiddeti kısmen terbiye etme aracı ve şiddeti kısmen kabul ettirme aracı olarak görenlerin ölçek toplam puan ortalaması anlamlı derecede daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuç ilişkilerde gelenekselci bakış açısının etkinliğini göstermektedir.

Ayrıca bireylerin cinsiyet, eğitim, meslek ve medeni hal gibi özelliklerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları etkilediği görülmektedir. Toplumların bilinçlendirilmesi ve eğitim seviyelerinin artırılmasına yönelik faaliyetler konunun önlenmesi açısından önem taşımaktadır.

Çalışma sonuçlarına bakarak uzun süreli evliliklerin kadına yönelik şiddette geleneksel tutumu arttırması yönündeki etkilerinin yaşanılan bölge ve yerleşim yeri (köy, ilçe vb.) açısından değerlendirilmesine ve şiddetin normalleştirilme nedenlerinin araştırılmasına yönelik çalışmaların yapılması literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Finansman

Yazarlar, gönderilen çalışma için herhangi bir kuruluştan destek almamıştır.

Çıkar çatışması

Yazarlar bu çalışma ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Teşekkür

Araştırmaya katılan katılımcılara teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

1. Panitch, L., Leys, C. (2009). Textbook of Violence Today, Günümüzde Şiddet, (Çeviren: U. Haskan). Yordam Kitap Basım ve Yayın, İstanbul.
2. WHO (World Health Organization).(2014). Preventing and addressing intimate partner violence against migrant and ethnic minority women: The role of the health sector.
3. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2015).”Kadına yönelik şiddetin sonuçları”. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, Elma Teknik Basım Matbaacılık. ISBN: 978-605-4628-75-9.
4. United Nations Department of Public Information, (2015).Violence against women.
5. Uluocak Ş., Gökulu G., Bilir O., Karacık N. E., Özbay D. (2014). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadına yönelik şiddet, Edirne: Paradigma Akademi.
6. Polat, O. (2016). Şiddet. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(1).

7. Krug, E.G., Mercy, J.A., Dahlberg, L.L., Zwi, A.B. (2002). World report on violence and health, Geneva. The lancet.360(9339),1083-8.
8. Kocaman, Z. G. (2019). Kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar ve siyasi eğilimler ilişkisinde değerlerin rolü. Yüksek Lisans Tezi.
9. Demir, D. (2019). Kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet: evli kadın ve erkeklerde algı, tutum ve yaşantıların incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.
10. TÜİK. (2020). Cinsiyete göre yaşlı nüfus ve yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı. Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-lar-2020-37227&dil=1> Erişim Tarihi:21.04.2021.
11. Yazıcıoğlu & Erdoğan, (2014). SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Detay Yayıncılık, Ankara.
12. Gömbül, Ö. (1998) Ailede kadına eşi tarafından uygulanan şiddet ve şiddette mesleki role ilişkin hemşirelerin tutumları ile cinsiyet rol kalıpları arasındaki ilişki. Doktora tezi.
13. Baygal, A. (2016). Şiddetin aile içi görünümü., N. Adak. (Editör). Değişen toplumda değişen aile. (2. Basım). Ankara: Siyasal Kitabevi, 177- 199.
14. Altınay, A. & Arat, Y. (2007). Türkiye’de kadına yönelik şiddet. (1. Basım). İstanbul: Metis Yayınları.
15. Candan, K.A. (2021). Evli ve bekar kadınların kadına yönelik şiddete ilişkin tutum ve deneyimleri. Doktora Tezi.
16. Sönmez, D. Z. (2021). Determining students perspective on gender perception and violence against women (Çankırı Karatekin University Eldivan Vocational School of Health Services Example). Eurasian Journal Of Health Sciences, 4(3), 179-189.
17. Genç, Y., İ. B. Altıparmak ve D. U. Gündüz, (2019). “Kadına yönelik şiddetin erkekler tarafından değerlendirilmesi: Sakarya örneği.” Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(2), 391-408.
18. Akkuş, S. ve Yıldırım Ş. (2018). Erkeklerin kadına yönelik fiziksel şiddet uygulamasına etki eden faktörlerin incelenmesi. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 17 (4), 1368-1388.
19. Dağlar, G., Bilgiç, D. & Demirel, G. (2017). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 10(4), 220-228.
20. Tel, H., Kocataş, S., Güler, N., Tel Aydın, H. & Akgül Gündoğdu, N. (2019). Evli kadınların aile içi şiddete maruz kalma durumu ve etkileyen faktörler. IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, 256-264.
21. Çalışkan H., Çevik E. İ. (2018). Kadına Yönelik Şiddetin Belirleyicileri: Türkiye Örneği. BJSS Balkan Journal of Social Sciences / Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, 7(14).